

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

[Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N° 124).]

Zondag 29 Juli 1894. N° 866.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f.1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentieën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

Wie zal in den hemel opklimmen?

Maar de rechtvaardigheid, die uit het geloof is, spreekt alzoo: Zeg niet in uw hart: Wie zal in den hemel opklimmen? Want Christus van boven afbrengen. Rom. 10: 6.

Helaas, het groter deel van de kinderen der menschen vraagt zelfs naar den hemel niet. Niet dat daarom de meesten niet aan het bestaan van den hemel gelooven, en niet wel toegeven, dat, als het hier zal zijn afgeloopen, alleen in dien hemel een gelukkige toekomst voor hen kan liggen.

Onder de dusgenaamd "beschaafden" moge het bestelde ongeloof almeer de overhand nemen, zoo is het niet onder die breedte schare, die de eigenlijke massa van het volk uitmaakt.

Zelfs zij onder die massa, die buiten God en zijn gebod geleefd hebben, peilen er toch, als ze sterven gaan, toe, om aan dien vergeten hemel weer te denken, en, kon het zijn, ook voor zich in dien hemel een toekomst te begeren.

De indruk van Gods majesteit, die uit dien hemel ons tegenstraalt, is dan ook zoo overveldigend, dat een niet door waanwijsheid vergiftigd of door spottigheid verdooven hart, in oogenblikken van hooger ernst altoos weer door dien machtigen indruk wordt aangegegrepen, en het niet maar anderen aanspreekt, maar het zelf ervaart, dat we met dien hemel, en in dien hemel met den levenden God, te doen hebben.

Alleen maar, bij verwege de meesten zijn de oogenblikken, dat ze zulk een indruk ondergaan, uiterst zeldzaam, en hun gewone leven verloopt, als hadden ze alleen met deze wereld te rekenen.

Over de vraag, hoe ze eens in dien hemel komen zullen, denken ze dan ook niet na. De vraag boezemt hun geen genoegzame belangstelling in, om hen bezig te houden. Dit is voor hen het mysterie van den Dood, een mysterie waaraan ze veeleer schuwven te denken.

Dat komt later. Daarvoor zal de ure zijn aangebroken, als eerst hun leven afgeleefd is; en daarom zetten ze voorhaast op dat *leven* al hun hart.

Ze zouden wat liets geven, als ze dat leven op aarde duurzaam en blijvend het hunne konden noemen. Ware dat zoo, och dan taalden ze ganschelijk niet naar den hemel.

De hemel had nooit voor hen een hoogere betekenis, dan die van een toevluchts-oord, als de Dood met geweld het leven op aarde voor hen afsnijdt.

Maar, God zij lof, zoo is het toch niet met allen. Alle eeuwen door waren er onder alle

natie en volk ook ernstiggestemde zielen, in wier schatting die hemel verre boven deze aarde stond; wier geestelijk instinct hun zei, dat in dien hemel niet enkel hun toekomst maar ook hun schat voor het heden verborgen was, en die daarom met een gebed, dat niet afliet, steeds de gemeenschap met dien hemel zochten, om uit dat hoogere en dat oneindige leven kracht in te drinken en levensmoed.

Deze nu dachten elken dag aan den hemel. Des morgens bij hun ontwaken, en des avonds als ze zich te slapen legden. En voorts zoo dikwijls zich de gedachten in hen vermenigvuldigden, en de diepe vraag naar den levenden God hun gemoed in spanning bracht.

Slechts was de zonde oorzaak, dat zelfs deze beteren van ons geslacht, bij dat vragen naar den hemel, bijna altoos het dwaal-spoor insloegen.

Vergeet toch niet, dat de mannen, door wier bezielende veerkracht bij tal van volken de afgoderijen zijn opgericht, geenszins tot de slechtsten, maar juist tot de ernstig-gestemden behoorden.

Het was ook dien mannen om den hemel te doen, alleen maar ze kenden den weg niet, die naar den hemel leidt, en kozen zich nu eigengebaande wegen uit, en die eigengebaande wegen liepen toen uit op die voor ons zoo stuitende afgoderijen.

Van de ernstiger wijsgeeren kan men hetzelfde zeggen. En ook onder onze modernen vindt ge telkens teedergevoelige, diepgaande zielen, die volstrekt geen vrede met de wereld hebben, en slechts hierin fell gaan, dat ze den weg der waarheid verwerpen, en juist hadden aan het dolen op paden zonder uitweg.

Ja, wat nog sterker spreekt, zelfs in Israël stuitte de ernst des levens op denzelfden steen des aanstoots.

Want al had Israël de woorden Gods en al wist het, dat de gerechtigheid van God een volkomene moest zijn, nog zondigde ook in Israël zoo menig ernstige man en ernstige vrouw, doordien ze, in plaats van het heil van Boven in te wachten, een weg zochten, om zelf naar den hemel op te klimmen.

Tegen die zonde nu trad Paulus op, toen hij het afvallige Israël toeriep: "Zeg niet in uw hart: Wie zal in den hemel opklimmen? Dat toch ware Christus van boven afbrengen."

Op den eersten indruk raadselachtige woorden, en toch woorden, die ook voor ons nog met zoo klaren eenvoud de scherpe tegenstelling tekenen tusschen alle werkelijkheid en tusschen het zalig-makend geloof.

Wie zegt: Wie zal voor ons ten hemel opklimmen? of ook: Hoe zal ik zelf ten hemel opklimmen? is allerminst een spot-ter of een goddeloos. Integendeel, het is hem om den hemel te doen, en de begeerte zijner ziel strekt er zich naar uit, om dien hemel binnen te gaan.

Alleen maar, op de vraag: Hoe kom ik in den hemel? luidt zijn antwoord: Natuurlijk, doordien ik naar den hemel opklim.

En hierin nu juist steekt de grondfout, want nooit, nooit heeft iemand de gemeenschap met den hemel gevonden doordien hij er naar opklimt; maar steeds is die hemel alleen door hen genoten, die merkten, hoe die hemel naar hen nederdaalde, en, na tot hen nedergedaald te zijn, hen in zich opnam.

Hemel en aarde zijn gescheiden. God en de menschen liggen als door een afgrond uiteengeworpen. En nu helpt het u niets, wat gij ook uwerzijds doet, om dien afgrond te dempen en u naar dien hemel op te heffen.

Dat slaat alles weer terug. Dat is de zee met een waterbeker willen uitscheppen. Daarmee komt ge geen stap verder. Dat kan, zoo ge het ernstig meent, tot niets dan tot wanhoop leiden.

Neen, de gemeenschap tusschen hemel en aarde komt niet tot stand doordien gij van de aarde een ladder opricht, maar doordien uit dien hemel een ladder naar de aarde wordt neergelaten.

Denk aan Bethel. Niet Jacob klimt de ladder op, maar langs die uit den hemel nedergelaten ladder dalen de Engelen Gods af, om Jacob met zijn zegeningen te vervullen.

Daaraan nu hangt het, of ge den Christus Gods aanneemt of verwerpt. God heeft alzoo lief de wereld gehad, dat Hij uit dien hemel naar die wereld zijn eengeboren Zoon gezonden heeft.

Hij heeft ons niet, tartend, en tergend, en spottend met onze machteloosheid, toegesproken: "Klimt tot mij in mijnen hemel op, en ik zal u aannemen"; maar Hij heeft het heil tot ons doen nederdalen.

Uit Gods hemel is het op aarde naar ons toegekomen, gelijk de malsche dauw nederdaalt op het aardrijk, om het aardrijk te doen herleven.

Hij heeft niet gezegd: Verhet u, maar: Buig u neder; en op de ziel die zich ootmoedig nederboog, is het heil in milde druppelen uit de wolke zijner genade nedergekomen.

Just dus de omgekeerde weg van wat de betere mensch in zijn dwaasheid beoogde. De ernstiger gestemde mensch zocht een weg van de aarde naar den hemel; en de weg der genade is juist omgekeerd, dat het van den hemel uitgaat en zich naar de aarde toebeveegt.

En hierom nu komt het alleen op geloof aan. Want geloof, wat is het anders, dan wat van God u toekomt, in kinderlijke ootmoed-

digheid aannemen? Aannemen zijn Woord dat tot u uitgaat, aannemen zijn Christus, die tot u nederdaalt, aannemen zijn Gerechtigheid, die voor u afdruipt van de Bergen zijner heiligheid.

Dat is dus de strijd, waar elk hart, dat hooger ernst kent, voor te staan komt. Eerst allerlei weg, ons door menschen aanbevolen en ons door menschen ontsloten, om ons op te heffen, om hooger op te gaan, om te winnen in heiligheid, om onze werken vele voor God te maken, en alzoo naar Gods hemel op te klimmen.

En dan daartegenover de klare eenvoud van het Evangelie der genade, dat al deze opgaande wegen verwerpt en veroordeelt, en van geen anderen weg dan den weg naar de diepte hooren wil.

Niet gij naar God uzelfen opheffend, maar God zelf in den Zoon zijnen liefde zich tot u nederlatend, en nu dit één van u vraged, dat ge al uw eigen gekozen wegen verdoemen, en dien weg uws Gods verkiezen zult.

En dan worstelt het in de ziel. Want het schijnt zoo tegenstrijdig, als men naar boven moet, den weg opwaarts te verlaten, en den weg naar de diepte voor lief te nemen.

Ons hoogmoedig hart wilde het zoo gaarne anders. Zelf, desnoods met doodsgevaar, den top van Gods heiligen berg op, om als men den top bereikt had, triomfeerend te kunnen uitroepen: Dien top heb ik bestegen!

En toch, dat alles moet verzaakt en prijsgegeven. Geen stap naar boven, of ge komt naar boven nooit.

Want nog blijft het waar, wat de heilige Apostel aan de kerk van Rome schreef: Indien ge zeggen blijft: hoe zal ik ten hemel opklimmen? dan hebt ge Christus, voor zooveel u aangaat, uit den hemel nedergeestooten.

Dan toch leunt en steunt ge niet op wat in Christus ook voor u verborgen ligt, maar nog steeds op uw eigen, innerlijk vermolde kracht.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 27 Juli.

Verslag van de Prov. Synode van Overijssel, den 3den Juli '94 te Kampen gehouden.

Na opening der vergadering, door den oudsten predikant van Kampen, Ds. J. Bavinck, worden Ds. J. Hessels en Ds. L. M. A. Scheps, resp. tot praeses en scriba verkozen.

Mede wordt vastgesteld: een instructie voor de Dep. voor de Opleiding tot den dienst des Woords; alsmede voor die voor de hulpbeh. kerken.

De kasboeken van den Provinc. quæstor, van Dep. voor de Opleiding tot den dienst des Woords en van die voor de Hulpbeh. kerken wor-

den gecontroleerd en accoord bevonden, onder dankbetuiging voor den gepresteerden arbeid. Het voorstel van Deventer om aan te dringen, dat voor het vervolg niet meer dan 4 of hoogstens 6 Professoren, voor de eene helft van de Theol. School en voor de andere van de Vrije Universiteit, als Praeceptores ter Generale Synode zullen worden uitgenoodigd, wordt, op voordracht van Deventer's deputaten, aangehouden tot de volgende vergadering.

Bepaald wordt, dat de volgende Prov. Synode van O. zal worden gehouden omstreeks half Juni '95 en wel te Dedemsvaart. De kerk dier plaats wordt derhalve als roepende kerk aangewezen.

De praeses sloot de vergadering en — dankte den Heere.

Verslag van de Prov. Synode van Geref. Kerken in N.-Holland, gehouden 11 Juli 1894 te Alkmaar.

De vergadering wordt op de gewone wijze door Ds. J. A. Klercq geopend. De staanselling van het moderamen is aldus: Ds. A. v. d. Sluis praeses, Ds. W. den Hengst assessor, Ds. A. van Dijken en Ds. J. D. van der Munnik scribae.

Aan de orde wordt gesteld punt VII d. r. het onderzoek naar art. VIII D. K. O. van twee broeders. De attesten worden in orde bevonden. Het onderzoek naar art. VIII D. K. O. heeft plaats. Door beide broeders wordt enkele oogenblikken gesproken over een zelf gekozen tekst: Ds. Gispens onderzoek in de leerstellige Godgeleerdheid; Ds. van Schelven in de uitlegging O. T. Ds. den Hengst in de uitlegging N. T. Na het onderzoek wordt bij hoofdelijke stemming uitgesproken, dat de aanwezigheid van "singuliere gaven" niet gebieken is.

Verscheidene rapporten worden nu uitgebracht. De vergadering wordt door Ds. Gispens met dankzegging gesloten.

Buitenland.

Duitsland. Een onbillijk vonnis? Wij hebben indertijd medegedeeld, dat de heer Schrempf door het opper-consistorium der Wurtembergische staatskerk als predikant is afgezet, omdat hij geweigerd had, kinderen te doopen met de apostolische geloofsbelijdenis.

De broeder van den afgezetten predikant, die redacteur van de *Deutsche Reichspost*, is een conservatief (wij zouden zeggen: anti-revolutionair blad) heeft het voor den op straat gezetten broeder in zooverre opgenomen, door in zijn blad te betoogen, dat het niet billijk was hem met vrouw en kinderen eenvoudig op straat te zetten.

Voor mijn "geaantregelden" broeder sprak als verachtende omstandigheid, dat hij oorspronkelijk niet het tegendeel wilde belijden, van teegen de professoren en vroegpredikers in Tübingen openlijk leeren en voorgeven te kunnen bewijzen; voorts dat de formule aan welke hij gebonden was, werkelijk onbestond is — hetgeen het stuk van de 153 predikanten en het diplomatieke antwoord van het consistorium een ieder getoond heeft, die zien wil. Wanneer wij niet verkeerd zijn ingelicht, heeft Prof. Dr. Kübel dit zelf erkend. Daarbij komt, dat de weigering van mijn broeder, om met de apostolische ge-

zoeking en genadige uitredding schreef aan de geloovigen, getuigde hij van zijne verschrikkelijke daad als iets ontzettends. Doch hij mocht er bijvoegen. O zoete, lieflijke stem. O, hoe groot is de vreugde van mijn hart, daar ik gevoel, dat deze goede Vader mij omhelst, afschoon ik een verloren en bedorven zoon ben geweest!"

Na zijne afwijzing werd Jean Morel verwezen naar den officiaal, om door hem weer teruggedacht te worden in den schoot der kerk. Daar hij echter weer teruggekomen was van zijne verloochening, teekende hij appel aan, zoodat hij weer teruggedacht werd in de wereldlijke gevangenis met nog andere belijders. Daar bleef hij een langen tijd, aangezien de zaak der hervorming aan het hof meer voorstanders vond. Om echter zijn tijd niet ongebruikt te laten voorbijgaan, had hij met zijne medegevangenen luide, hief met volle borst psalmen aan, om daardoor de andere bewoners des kerkers den Christus te prediken.

Gerucht hiervan drong zelfs tot buiten de kerkmuren. Daarom drongen de vijanden aan op bespoediging van het vonnis. Den 14den December had de zede onderzoeeking van den martelaar plaats, waarvan de uitslag was, dat Morel zijne tegensprekers overwon, terwijl hij zijnen Koning beleed. Het vonnis, in eersten aanleg geslagen, werd bevestigd, de martelaar moest verschijnen voor den officiaal. Dit geschiedde den 10den December. De ondervragingen, toen gedaan, leidden den geestelijken rechter er toe Morel den 17den Februari voor ketter te verklaren.

Dit gaf dezen aanleiding om, toen hij zijn achtste onderzoek onderging voor den monnik en inquisiteur Benedictus, te verzoeken, dat men hem zou ondervragen over de 12 geloofsartikelen. Dit geschiedde echter niet. Doch in de disputen, die gehouden werden, bracht de martelaar den bekwaamen geleerde vaak in verwarring. Van toen af werd Morel in de gevangenis slecht behandeld, zoodat hij in 24 uren geen druppel wijn of water kreeg, terwijl, als men hem nog wat gaf, het onrein en stinkend was. Ja, het brood, dat de honden of muizen ergens hadden laten liggen, was voor dezen martelaar goed genoeg. Drie of vier dagen na zijn laatste disput werd hij dood in den kerker gevonden, onder vermoeden, dat hij door zijne vijanden was vergiftigd. Zijn lijk werd eerst in den kerker begraven, maar later op bevel van den procureur-generaal des konings weer opgegraven en gebracht in een mest-wagen naar het plein bij de O. L. V. kerk, waar het verbrand werd. Dit geschiedde den 27den Februari 1558.

DE GAAY FORTMAN.

De Martelaren.

CLXIII.

JEAN MOREL.

Terzeker tijd, dat Guerin den marteldood stierf, werd een jongman van 20 jaren, uit Auge (in het bisdom Lileens) geboortig, gevangen genomen, omdat men bij eene huiszoeking ten zijner verboden boeken gevonden had. Hij heette Jean-Morel en was de broeder van den beroemden Parijschen drukker Guillaume Morel. Beide namen zijn menschen van aanzig geweest, die daar zij arm waren, heel veel moeite hebben gehad, om hunne studien te voltooien. Guillaume maakte zeer groote verdiensten in het Grieksch en kwam als corrector op de boekdrukkerij van Jean Loys. In 1549 richtte hij zelf een boekdrukkerij op, en in 1552 associeerde hij zich met Adrien Tullebs, boekdrukker des konings voor 't Grieksch. Zijne uitgaven zijn vooral bekend door hunne correctie. Eens voelde hij zich getrokken tot de hervorming en hare beginselen, maar de vrees voor de terechtstellingen deed hem terugvallen in de armen van Rome. Wij zullen hem straks ontmoeten in den kerker zijner broeders, die een geheel ander man was. De kosten voor zijne studien besteedde deze door lessen te geven aan zijne medescholieren en door eenigen tijd op eene drukkerij werkzaam te zijn. Ofschoon nog jong, was hij zeer ervaren in de vrije kunsten. Vroeg trok de Heere hem uit het Pandion en vroeg riep Hij hem op, om de belijdenis van zijnen naam met zijnen dood te bezegelen.

Toen hij te Parijs gevangen genomen werd, waren twee predikanten bij hem. De een — wiens naam ons onbekend gebleven is — kocht zich dadelijk vrij door een silversduk in de handen van een der politiebamben te laten glijden. De ander, Antoine de La Roche-Chamblieu, werd wel gevangen genomen, maar den volgenden dag weer losgelaten op verzoek van den koning van Navarre, Antoine de Bourbon, gemaal van Jeanne d'Albret, die den Gereformeerden niet ongenegen was, al trad hij zelf nimmer toe tot de Gereformeerde kerk. Jean Morel bleef echter in den kerker, omdat het zijne ure was om te lijden en te sterven voor den naam des Heeren. Zijne geschiede-

nis spreekt van acht gerechtelijke, zoo geestelijke als wereldlijke onderzoeikingen, die hij ondergaan heeft.

Zijn eerste onderzoek had plaats omstreeks 6 Juni 1558, en liep over de boeken en geschriften, die op zijne kamer gevonden waren, o. a. over een door hem gemaakt uittreksel uit Calvijn's Institutie. Het gesprek kwam bij die gelegenheid ook over de betekenis van het woord ketterij te loopen. "Ketterij is" zeide Morel, te spreken tegen Gods Woord in.

Den Zaterdag na zijn eerste onderzoek werd hij gebracht in tegenwoordigheid van twee doctoren der Sorbonne, met wie hij redetwistte over de Heilige Schrift en den grond van haar gezag, over de Sacramenten, z. n. het huwelijk, 't laatste oileisel, de mirakelen, den Doop, het Avondmaal, de betekenis van het woordje *is* in de uitdrukking: Dit is mijn lichaam, het wijwater, de kerk enz.

Twee dagen later kwamen de doctoren der Sorbonne weer terug en vroegen of hij gebeden had als zij en of hij hen wilde gelooven. Hierop antwoordde Morel, dat hij wel gebeden had en door dat gebed meer gesterkt was geworden in zijn eigen belijdenis. Dit bleek ook bij het voortgezette disput over het gebed voor de dooden, de transsubstantiatie en het misoffer.

Des anderen dags kwam zijn broeder bij hem. Deze was vergezeld van eenen anderen dokter. De drijetver van zijn komst was niet liefde, maar vrees voor de schande der wereld, want hij had niet geleerd, dat dit eene eere was voor Gods kind. Zijnen broeder zende, beproefde hij hem van het geloof af te brengen. Veertien dagen later kwamen zij terug en vingen een gesprek aan over den Doop en de kerkelijke overleveringen, daarop in een vijfde onderzoeiking over de betekenis van het woord Sacrament, het teken en het zegel. Onder deze gesprekken had onze martelaar het soms zeer moeielijk, daar hij niet altijd in staat was den geleerde te antwoorden. Doch wanneer hij weer een oogenblik in zijn cel was teruggekeerd, kreeg hij altijd weer wat om te antwoorden. Gods genade verbeeterde zich aan hem.

Tot nu toe had Morel niet gezegd wat tegen zijne conscientie inging. Toen zijn broeder zag, dat hij vruchteloos beproefde, door redeneeringen hem te schokken, trachtte hij dit op eene andere manier te doen.

Hij wees hem op 't gevaar waarin hij verkeerde, op de schande eener veroordeeling, op zijne jeugd. Hij stelde hem voor, dat zijn dood van geen nut zou zijn; bleef hij daarentegen leven, dan zou hij naar Genève kunnen gaan, daar studeeren en alzoo anderen nuttig zijn. De verlei-

der nam zelfs op zich de rechtters over te halen den martelaar slechts algemeene vragen te doen, die dees ontwijkend moest beantwoorden. Deze redeneeringen kregen eenigen invloed op Jean Morel. De Satan ziftte hem als de tarwe. Toen hij dan ook eenige dagen later weer ondervraagd werd door zijne rechtters, begon hij te wankelen. Zoo vroeg men hem: "Gaat gij alle dagen naar de mis?" Hierop antwoordde hij: "Neen, want ik heb geen tijd."

Ook op de vraag, of in het brood het lichaam en bloed van Christus waren, antwoordde hij sidderend: "Ik geloof, dat, wanneer ik uit de hand des priesters, volgens de instelling van Christus, brood en wijn ontvang, ik ontvang en eet het ware lichaam en bloed van Christus."

Doch de Satan was niet tevreden met deze ontwikkende antwoorden. De ongelukkige, die intusschen in zijn conscientie gekweld werd, gleed verder af van de heiling der verloochening van Gods Woord. "Is het lichaam en bloed van Christus aanwezig in de mis," vroeg men hem, en hij zeide: "Daar ik het ontvang is het er ook. Ongelukkig antwoord! Toch was ook dit den Satan nog niet genoeg. Morel moest vallen en hij viel ook, toen hij zijne belijdenis afweerde.

Ontzettend! Daar lag hij dan nu, de belijder van den Christus, maar thans een verloochenaar van Hem geworden. Aan welke gewetenswroegingen was hij ten proef! Nog trachtte de Satan hem te bedriegen. Hij zou immers weer vrij worden, dan zou hij van zijnen Heere weer stem, die zeide: "Doch binnen in hem sprak eene stem, die zeide: "Gij hebt Jesus Christus verloochend, gij huchelaar, Hij zal u verloochenen voor zijnen Vader. Gij hebt uw leven willen redden, gij zult het verliezen. Zegt Gods Woord niet, dat wie een ander Evangelie leert, dan het door dit gepredikte, vervloekt is? Ook aan Gods kinderen hebt gij ergernis gegeven. In deze kwellingen des geestes heeft hij meer dan tweemaal 24 uren verkeerd. Daar lag een vloek op hem. Sprak Satan hem van genade en barmhartigheid Gods, dan klom een stem in hem, die zeide: "Weet gij niet, dat men de barmhartigheid Gods niet behoort te misbruiken? Toen Ezaan en Saul gezondigd hadden riepen zij tot God, maar werden niet verhoord. Petrus heeft Hij wel genade bewezen; maar denkt gij, dat gij op zulk een goeden voet met Hem staat als Petrus? Of meent gij, dat Hij u meer en liever vergeven zal dan Franciscus Spina, die even als gij, God verloochend had?"

Doch Hij, die altijd zoo genadig is voor de zijnen, bracht dezen diep gevallen weer tot de goddelijke fonteynen der barmhartigheid, hem zijne zonden vergevende. Toen de martelaar van deze ontzettende Satanische ver-

zoeking en genadige uitredding schreef aan de geloovigen, getuigde hij van zijne verschrikkelijke daad als iets ontzettends. Doch hij mocht er bijvoegen. O zoete, lieflijke stem. O, hoe groot is de vreugde van mijn hart, daar ik gevoel, dat deze goede Vader mij omhelst, afschoon ik een verloren en bedorven zoon ben geweest!"

Na zijne afwijzing werd Jean Morel verwezen naar den officiaal, om door hem weer teruggedacht te worden in den schoot der kerk. Daar hij echter weer teruggekomen was van zijne verloochening, teekende hij appel aan, zoodat hij weer teruggedacht werd in de wereldlijke gevangenis met nog andere belijders. Daar bleef hij een langen tijd, aangezien de zaak der hervorming aan het hof meer voorstanders vond. Om echter zijn tijd niet ongebruikt te laten voorbijgaan, had hij met zijne medegevangenen luide, hief met volle borst psalmen aan, om daardoor de andere bewoners des kerkers den Christus te prediken.

Gerucht hiervan drong zelfs tot buiten de kerkmuren. Daarom drongen de vijanden aan op bespoediging van het vonnis. Den 14den December had de zede onderzoeiking van den martelaar plaats, waarvan de uitslag was, dat Morel zijne tegensprekers overwon, terwijl hij zijnen Koning beleed. Het vonnis, in eersten aanleg geslagen, werd bevestigd, de martelaar moest verschijnen voor den officiaal. Dit geschiedde den 10den December. De ondervragingen, toen gedaan, leidden den geestelijken rechter er toe Morel den 17den Februari voor ketter te verklaren.

Dit gaf dezen aanleiding om, toen hij zijn achtste onderzoek onderging voor den monnik en inquisiteur Benedictus, te verzoeken, dat men hem zou ondervragen over de 12 geloofsartikelen. Dit geschiedde echter niet. Doch in de disputen, die gehouden werden, bracht de martelaar den bekwaamen geleerde vaak in verwarring. Van toen af werd Morel in de gevangenis slecht behandeld, zoodat hij in 24 uren geen druppel wijn of water kreeg, terwijl, als men hem nog wat gaf, het onrein en stinkend was. Ja, het brood, dat de honden of muizen ergens hadden laten liggen, was voor dezen martelaar goed genoeg. Drie of vier dagen na zijn laatste disput werd hij dood in den kerker gevonden, onder vermoeden, dat hij door zijne vijanden was vergiftigd. Zijn lijk werd eerst in den kerker begraven, maar later op bevel van den procureur-generaal des konings weer opgegraven en gebracht in een mest-wagen naar het plein bij de O. L. V. kerk, waar het verbrand werd. Dit geschiedde den 27den Februari 1558.

DE GAAY FORTMAN.